

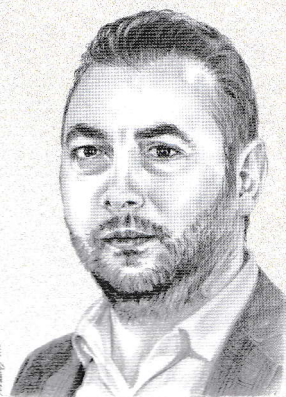
LEGAL POINT

Povestea merge mai departe!

PROFESIONIȘTII DREPTULUI

Nicolae Cîrstea
Editor

Cu o comunitate activă de peste 30.000 de profesioniști ai dreptului, profesiile juridice liberale stau la baza nu numai a sistemului judiciar românesc, ci, din multe puncte de vedere, chiar la baza statului român.

Suntem, mulți dintre noi, martorii transformării unei Româнії de multe ori prăfuite, alteori pierdute, în ultimii 30 de ani. Acești profesioniști, cărora am ales să le dedicăm un număr special al revistei Legal Point, sunt, în multe cazuri, cei care stau la baza schimbărilor și transformărilor pe care le-am văzut și le vedem prezente în viața noastră.

Zilnic observăm clădiri care se înalță, ansambluri rezidențiale ori centre de afaceri. În spatele acestor edificări stau avocați ori echipe de avocați. Sigur că terenul, actele și verificări ale legalității dobândirii ori tranzacțiilor anterioare sau viitoare trec nu doar prin filtrul avocaților, dar, mai ales, al notarilor. Desigur că, atunci când, din nefericire, pot apărea probleme de naturi diferite ori complicații ale activității economice sau în derularea diferitelor proiecte, pot interveni practicienii în insolvență pentru redresarea acestei activități sau pentru remedierea aspectelor care fac viața grea firmelor ori persoanelor fizice care se află în spatele acestora, ori executorii judecătorești, după caz.

Suntem, așadar, contemporani unei vieți noi, pe care Revoluția română din 1989 a oferit-o profesioniștilor dreptului. Din multe puncte de vedere, ne-am dori ca efervescența și elitismul din interiorul uniunilor profesionale să se ridice la nivelul acelora interbelice. Sigur că trăim acum alte timpuri, iar idealurile și nivelul de coerență ori stabilitate atinse în perioada interbelică reprezintă un deziderat pe care trebuie să-l avem cu toții în vedere.

Acolo unde numărul este important – și în ceea ce privește uniunile profesionale este unul deosebit de important –, asigurarea unei voci unitare este uneori o reușită greu de atins. Putem spune însă că, dincolo de vocile uneori disonante care pot răzbate din profesii, acestea reușesc totuși să facă, an de an și deceniu după deceniu, un pas important înainte și să-și consolideze existența într-un stat de drept care se pregătește de încheierea unei lungi perioade de tranziție.

Înființate cu o bază legislativă săracă, acum mulți ani, profesiile juridice liberale românești au fost nevoite să

facă față unei tranziții care le va consolida cu siguranță existența și viitorul. Plecate la un drum nou, după Revoluția română din 1989 (avocații), sau înființate după aceasta (practicienii în insolvență) ori devenite profesii juridice liberale (notarii și executorii judecătorești), uniunile profesionale au fost martorii unei lungi tranziții, s-au adaptat, s-au întărit și au însoțit dezvoltarea economică și socială a României, punând, fiecare în parte și toți laolaltă, cărămizile unui edificiu solid, care înseamnă statul român.

Suntem, astăzi, împreună, în paginile revistei, cu aleșii profesiilor juridice liberale românești de la vest și est de Prut în funcția de președinte, fiind onorați să dedicăm un număr special al revistei noastre acestora. Este o recunoaștere pentru fiecare membru în parte a muncii, a răbdării, a dârzeniei, a tenacității și a temeiniciei lucrurilor pe care le fac în profesia aleasă. Nu ne-am putea imagina o dezvoltare economică, nu ne-am putea gândi că, în viitorul apropiat sau mai îndepărtat, acești profesioniști nu au un loc binemeritat în societatea românească. Dezvoltarea economică stă în bună măsură și în mâinile și în mintea acestor profesioniști.

Ne bucurăm, așadar, de realizările profesioniștilor dreptului, pe care îi avem de această dată invitați, discutăm cu Domniile Lor, aprofundăm anumite subiecte ale momentului sau subiecte generale, fiind parteneri de discuție cu oameni care mișcă lucrurile în profesiile lor, care au contribuit, contribuie și vor contribui la perpetuarea unui bun renume și a unui viitor care să trezească respectul în societatea românească. Facem, așadar, cuvenita reverență pentru activitatea Domniilor Lor, fiind conștienți că munca pe care și-au ales-o nu este deloc ușoară, fiind însoțită de provocări permanente, pe care, cu știință de carte, cu inteligență și pasiune, reușesc să o facă în fiecare zi.

Suntem aici, în contextul Centenarului, făcând, în egală măsură, aceeași reverență pentru fiecare profesionist care formează această comunitate a profesiilor juridice liberale. Este o recunoaștere, dar și un semn de mulțumire pentru fiecare zi și fiecare an în care au investit și investesc, pentru ca munca lor să fie pusă în valoare și să dea sens lucrurilor pe care le realizează.

Gilda Lazăr
Invitat special

„NU”

Cazul T. este deja un caz tipic, ilustrativ pentru ceea ce s-a numit „sindromul tergiversării”. Odiseea domnului T. a început în urmă cu șase luni, odată cu demiterea din funcția de președinte al Tribunalului Municipiului București, operațiune săvârșită cu mare tam-tam de ministru. De atunci, domnul T. duce o adevărată bătălie pentru apărarea dreptului la propria imagine.

- Domnule T., au evoluat în vreun fel lucrurile, în bine sau în rău, în cazul dumneavoastră?
- **NU.**
- Dar, bănuiesc, ați primit până acum ordinul de demitere.
- **NU.**
- Ați fost repartizat, după demitere, la Secția penală, potrivit specializării dumneavoastră, așa cum ați solicitat?
- **NU.**
- Ați reușit să obțineți dreptul la replică pe postul național TV?
- **NU.**
- Totuși, de la Consiliul Național al Audiovizualului trebuie să fi primit un răspuns oficial la memoriile adresate...
- **NU.**
- Vi s-au adus la cunoștință rezultatele anchetei întreprinse de Comisia senatorială pentru cercetarea abuzurilor?
- **NU.**
- Dar rezultatele anchetei comisiei similare a Camerei Deputaților ați reușit să le aflați?
- **NU.**
- Este adevărat că ați fost solicitat să faceți parte din Curtea Supremă de Justiție, ca o recunoaștere a meritelor dumneavoastră profesionale?
- **NU.**
- După ce ați fost demis, a reușit domnul ministru, cu ajutorul actualului președinte T.M.B., să găsească sediu pentru Curtea de Apel București?
- **NU.**
- S-au alarmat colegii dumneavoastră din tribunal când ziarele au publicat dovezi potrivit cărora urmașul dumneavoastră ar fi fost securist?
- **NU.**
- Au fost operate, în Legea de organizare judecătorească, modificările cerute de Consiliul

Europei, în sensul eliminării articolelor ce dau puteri discreționare asupra magistraților ministrului politic al justiției? A demarat acest proces?

- **NU.**
- Funcționează noul Consiliu Superior al Magistraturii?
- **NU.**
- S-a încheiat reforma justiției la 1 iulie, cum a promis ministrul?
- **NU.**
- Credeți că, datorită acestei nerealizări, domnul ministru va fi remaniat?
- **NU.**
- Ați primit vreo propunere din partea opoziției, pentru a face parte dintr-un viitor guvern de coaliție?
- **NU.**
- Sperați că aveți câștig de cauză?
- **NU.**
- Asta înseamnă că vă dați bătut?
- **NU.**
- Domnule T., vă mulțumesc pentru răspunsurile concludente și la obiect.

P.S. Și totuși, ceva s-a schimbat. Domnul T. nu mai e nici profesor de drept penal la Institutul Național al Magistraturii. Pentru că domnul ministru l-a tăiat de pe listă. Simplu. Fără explicații.

(A consemnat Gilda Lazăr)

NOTĂ: Interviu de mai sus a apărut, ca exercițiu jurnalistic și nu numai, pe 30 decembrie 1993, în ziarul **România liberă**. Și atunci, ca și acum, Justiția era o temă la ordinea zilei, avându-și campionii și vedetele ei. Regretatul Judecător **Corneliu Turianu**, protagonistul interviului, a fost unul dintre aceștia. Am considerat că personalitatea lui merită pomenită în acest număr al revistei, dedicat figurilor contemporane marcante ale Justiției postdecembriste. Față de varianta originală, în text figurează doar funcțiile, nu și numele ocupanților lor de la acea vreme. De altfel, acestea nu ar fi contribuit cu nimic la economia textului.

(Gilda Lazăr este fost jurnalist, în prezent director în cadrul companiei JTI. Opiniile prezentate mai sus sunt strict personale, neangajând în niciun fel compania la care lucrează.)

VIRTUTEA PATRIOTISMULUI CONSTITUȚIONAL

Valeriu Stoica
Senior-editor

Una dintre statuile de pe frontispiciul Palatului Facultății de Drept a Universității din București este aceea lui Aemilius Papinianus (140-212), alegere deloc întâmplătoare.

În „Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului Roman”, Edward Gibbon evoca sfârșitul tragic al lui Papinianus, unul dintre cei cinci jurisconsulți romani, alături de Gaius, Paulus, Ulpianus și Modestinus, ale căror lucrări au primit putere de lege ca urmare a Constituției din 27 februarie 425 adoptate de împărații Theodosius al II-lea și Valentinian al III-lea, prin care a fost promulgată Legea citațiunilor.

După lunga și glorioasă domnie a lui Severus, decedat la 4 februarie 211, legiunile i-au proclamat, iar Senatul i-a confirmat ca împărați pe fiii acestuia, Caracalla și Geta. După numai un an, la îndemnul lui Caracalla, Geta este asasinat sub ochii înspăimântați ai Iuliei, mama sa, de câțiva centurioni. Papinianus, care exercitase cele mai înalte funcții în timpul lui Severus și care era încă prefect al pretoriului, o poziție devenită mai mult politică și judiciară, decât militară, primește ordin să folosească jurisprudența și retorica pentru a justifica crima lui Caracalla. Punând mai presus onoarea decât viața, Papinianus a rămas fidel fundamentului moral al științei și al artei sale de jurisconsult, dând un răspuns pe cât de laconic, pe atât de elocvent: „Este mai ușor să comiți decât să justifiți un fratricid”. Ucis din porunca împăratului ca urmare a afirmării acestui fundament moral al dreptului, Papinianus binemerită admirația istoricului britanic: „O virtute atât de întrepidă, care scăpase pură și neîntinată de intrigile curții, de obiceiurile ce se practicau în lumea afacerilor și de obligațiile profesiei sale, conferă mai multă strălucire memoriei lui Papinianus decât toate înaltele sale funcții, numeroasele sale scrieri și reputația de mare jurist pe care și-a păstrat-o de-a lungul tuturor epocilor jurisprudenței romane”. Altfel spus, fără fundament moral, dreptul este doar o sumă de reguli în slujba oricărui scop, chiar și cel mai rău. Gibbon nu pierde ocazia de a face o comparație între atitudinea lui Papinianus față de crudul Caracalla și aceea a lui Seneca față de sceleratul Nero, al cărui magistrul a fost și în numele căruia a acceptat să compună o scrisoare către

Senat pentru a justifica uciderea Agrippinei. Dar nici Nero, nici Caracalla nu au scăpat de proprii asasini.

Sunt doar două episoade din foarte lunga istorie a crimelor prin care puterea absolută își dezvăluie terifianta iraționalitate, istorie care continuă și astăzi.

Demnitatea, curajul și eroismul sunt necesare și îi onorează pe cei care le practică, dar nu sunt suficiente pentru a stăvili abuzurile, uneori disimulate demagogic, alteori săvârșite cu cinism și atrocitate de deținătorii puterii absolute, victime și ei, până la urmă, ale propriei iraționalități.

Obediența, umilința, oportunismul nu numai că dezonoarează, dar nu sunt nici ele eficiente pentru a-i pune la adăpost pe cei care le profesază de manifestările absurde ale puterii nelimitate.

După milenii de crime și genocide, a fost inventată democrația constituțională, întemeiată pe domnia legii. Experimentarea acestui regim politic în ultimele două secole și jumătate, pe diferite continente, furnizează dovezi convingătoare că are eficiența de a înlănzii sau de a ține în frâu iraționalitatea puterii prin arhitectura ingenioasă de împărțire și de distribuire a acesteia, precum și prin mecanismele de control reciproc și de echilibrare a diviziunilor puterii, creând și apărând astfel spațiul de libertate al persoanei.

Găsim însă în ultimul sfert de mileniu și suficiente dovezi care dau seamă despre fragilitatea, vulnerabilitățile și eșecurile democrației constituționale. Acest regim politic nu marchează „sfârșitul istoriei”, nu este indestructibil și infailibil, nu are forme fixe, invariabile și, mai ales, nu funcționează de la sine.

Forța și slăbiciunea democrației constituționale au o sursă intelectuală și una afectivă.

Valorile și principiile pe care se întemeiază acest regim politic nu pot fi înțelese fără un efort intelectual constant, care este posibil numai dacă izvorăște dintr-o anumită cultură politică, clădită pe experiențe de viață și de lectură, toate îngemănate într-un anumit tip de pedagogie și autopedagogie politică. Testul adevăratei înțelegeri a valorilor și principiilor democrației constituționale este recunoașterea caracterului lor preexistent în raport cu voința fiecăruia dintre noi și cu voința comunității în întregul ei, deci în raport cu orice

formă de putere, fie ea și legiuitoare. Legea poate domni numai dacă este expresia acestor valori și principii. Constituția însăși nu le creează, ci doar le consacra. Fără înțelegerea acestor valori și principii nu este posibilă funcționarea democrației constituționale. Înțelegerea lor este însă doar prima premisă pe care se sprijină acest regim politic.

Odată înțelese, aceste valori și principii au nevoie de o puternică aderență afectivă, nutrită din și exprimată în virtuți morale puse în slujba vieții, a binelui, a libertății, a siguranței și a prosperității membrilor comunității. Demnitatea, curajul, spiritul de dreptate, căutarea și afirmarea adevărului, îngrijirea frumosului, iubirea

aproapelui și solidaritatea sunt virtuți morale care alcătuiesc substanța viabilă a aderenței afective la valorile și principiile democrației constituționale. Dacă le adunăm pe toate într-un singur nume, ele formează virtutea patriotismului constituțional. Fără această virtute civică, democrația constituțională nu se poate clădi, iar dacă a fost edificată, nu-și poate păstra forța și se destramă. Acolo unde virtutea patriotismului constituțional este puternică, regimul democrației constituționale poate rezista provocărilor tot mai numeroase și mai periculoase pe care trebuie să le înfrunte și să le depășească în acest tulbure început de secol și de mileniu.

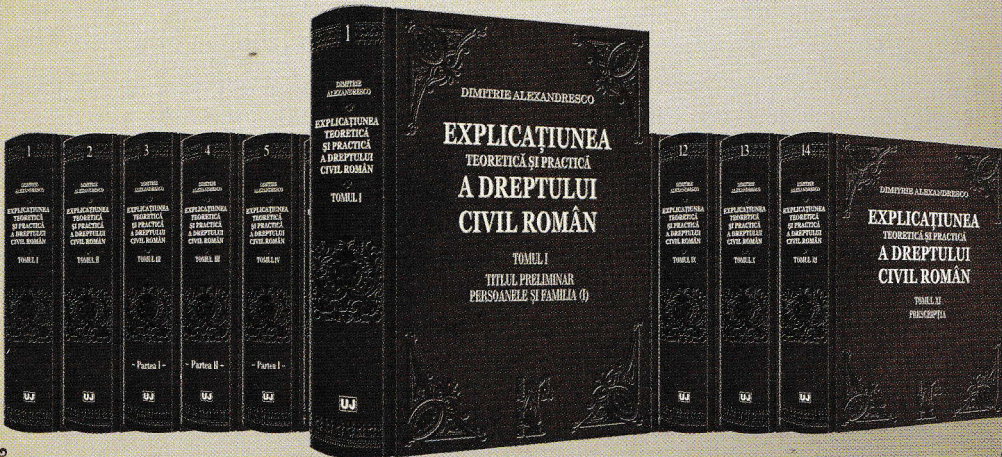
DIMITRIE ALEXANDRESCO

EXPLICAȚIUNEA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A DREPTULUI CIVIL ROMÂN

- Republicare anastatică a primei opere fundamentale dedicate Codului civil român modern
- Serie de lux, lucrată manual, destinată pasionaților și colecționarilor
- Numerotarea fiecărui exemplar
- Seria limitată de seturi puse în circulație anual nu va depăși 100; în mod excepțional, în primul au fost puse în circulație maximum 200 de seturi
- Comenzile se vor realiza prin intermediul ujmag.ro
- La achiziționarea setului complet, Editura Universul Juridic oferă cumpărătorilor, ca beneficiu suplimentar, accesul la portalul universuljuridic.ro pentru o perioadă de 6 luni

UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

„ȚARA MEA DE GLORII, ȚARA MEA DE DOR...”

Respect pentru oameni și cărți

Cornel Dărvășan
Director

Așa ar scrie Eminescu, poate, dacă ar ști că România împlinește 100 de ani de la Marea Unire. „România dodoloată” nu avea să reziste mulți ani atât de mare, dar măcar unitatea Moldovei, Munteniei și a Transilvaniei rămâne un punct de referință în istoria acestui spațiu. Viziunea unui rege înțelept și a unor politicieni interesați în primul rând de țărișoara lor, și nu de buzunarul lor, puterile Europei și, nu în ultimul rând, voința comună a românimii din toate locurile a făcut ca la 1 Decembrie 1918 să existe Marea Unire într-un spirit și o simțire românească unică. Am crezut în libertate, egalitate, fraternitate, principii ale pașoptiștilor pe care le-am dus mai departe, am crezut în noi, am luptat până la îndârjire și epuizare cu orice reminiscență a divizării și ne-am dat mâinile, boieri și țărani, oameni simpli și oameni cu carte, pentru ca această țară să aibă un nou început. Și încă ce început a fost cel de la 1918.

Avea să urmeze, probabil, cea mai înfloritoare etapă a dezvoltării României din toate punctele de vedere: economic, social, demografic și mai ales cultural. „Interbelicii” sunt autori care până în ziua de astăzi sunt puncte de referință în întreaga literatură română. Al Doilea Război Mondial însă aruncă România în haosul deciziilor pe care generalul Antonescu, Regele Mihai și alți câțiva politicieni le-au luat, fiecare cum s-a priceput mai bine, toți crezând că au făcut ceea ce trebuie. L-am urmărit pe Antonescu într-un documentar cum îi scria ultima scrisoare soției. Avea convingerea că moare pentru popor. L-am urmărit pe Regele Mihai, acest exilat al istoriei noastre, omul căruia i-am arătat recunoștință abia după moarte, vorbind despre acel fierbinte august 1944, când a trebuit să plece. Comunismul venea încet și sigur, propunând o nouă ordine socială și omul cel nou, „descoperit” de tovarășul Lenin, în colaborare cu Marx și Engels. Cămășile verzi de odinioară erau puse la locul infamiei, după ce mai devreme cele roșii căpătaseră aceeași soartă. Comunismul a venit cu promisiuni deșarte, cu colectivizarea, cu minciuna ridicată la rangul de virtute și împlinire de plan, cu Petru Groza, cu Gheorghiu-Dej și cu Nicolae Ceaușescu, de care nu credeam că o să scăpăm vreodată. Momentul ridicării lui Ceaușescu la rangul de secretar general al PCR a fost unul aproape incredibil, având în vedere pregătirea sa scolastică și originile sale. Cu toate acestea, am stat sub dominația lui și a acoliților lui timp de aproape 25 de ani.

Eram îndoctriinați de mici cu cântece patriotice, cu șoimi ai patriei, cu pionieri, cu uteciști și cu rangul de membru de partid comunist. Părea că de când lumea a fost la fel și, cât va ține istoria, va fi la fel. Problema nu era asta, ci faptul că am învățat să trăim în fătărnice crasă, preamărindu-l pe cel mai iubit fiu al poporului, vorbind despre el ca fiind cel mai luminos conducător al istoriei, punându-l alături de Ștefan cel Mare, Mihai Viteazu și de alți temerari conducători. Iar seara ascultam Europa Liberă la radio cu baterii, sătui fiind de întuneric, de pâinea pe cartelă, de cozile de la lapte și de la carne.

Magazinele erau pline cu „adidași” și cu murături și compot. În rest, o sărăcie lucie, presărată din când în când cu bucurii de genul: nota 10 Nadia Comăneci, Steaua și câștigarea Cupei Campionilor, Duckadam, care apăra patru penalty-uri, stângul lui Gică Hagi și filme cu mari actori români. În timpul acesta, legendele erau în toi. Bancurile cu Ceaușescu și consoarta mai înseninau acest popor gri într-o epocă de canal, deținuți politici și triste amintiri. Pentru cei care încă mai aveți nostalgii, citiți „Tortura, pe înțelesul tuturor” sau „Frica și pânda” ale lui Florin Constantin Pavlovici.

Am luat o gură de oxigen în țară odată cu prăbușirea sistemului în decembrie, doar că nu am avut viziunea să înțelegem că metehnele dobândite timp de aproape 50 de ani în comunism nu se pot învinge peste noapte. Astfel că mai avem încă șpăgi prin spitale, pe la permisele auto, prin justiție, șpăgi la polițiști, iar corupția este ridicată la rangul de virtute, spunându-se în cercuri destul de înalte faptul că, „dacă nu faci măcar o zi de pușcărie, nu ești important în România”.

Aș fi vrut să scriu despre un prezent luminos la 100 de ani de la Marea Unire, despre cultură mai mult decât despre manele, despre voință politică mai mult decât despre favoritism în același domeniu, despre faptul că ne îndreptăm încet spre bine, doar că realitatea dură și contrastantă nu mă lasă. Justiția, la 100 de ani, este aproape mai slabă decât cea din urmă cu 100 de ani. Judecători tot mai puțini, cauze tot mai multe, dosare interminabile, amânări de luare de decizie, nu contează că e vorba despre viețile oamenilor; pentru care e importantă și o oră, nu mai vorbim despre o noapte sau despre încă o lună, o justiție în care practica judiciară surclasează orice teorie a dreptului. Rămânem în aceleași angrenaje vechi și greoaie, cu grefieri care dau în bălbăială de volumul de muncă pe care-l prestează, cu avocați care, în loc să pledeze cu argumente, miolăie jucând teatru prost în fața instanțelor, cu un sistem îmbătrânit în ciuda înnoirii codurilor. Ce e de făcut? Investiții serioase în oameni și în infrastructuri de sisteme. Nu este posibil ca în secolul al XXI-lea să ai o sală de judecată insalubră și un judecător care te sfidează în față, fără să poți face nimic. Nu este posibil ca un judecător sincer să aibă de citit și de luat decizii la zeci de dosare pe lună, când timpul fizic îi ajunge să citească doar câteva dintre ele. Trebuie să ne trezim și să lucrăm de la cauză la efect, și nu invers.

Mi-aș dori să se împlinească urarea eminesciană din poezia din care am cules titlul: „La trecutu-ți mare, mare viitor!” Așa trebuie să fie, un viitor măreț pentru o țară capabilă să producă economic, să guverneze cu pricepere, o justiție care să guverneze cu dreptate. Lucrul acesta se va putea realiza atunci când o fervoare a demnității și a frăției se va propulsa printr-un sentiment patriotic autentic, în care să nu ne mai fie frică să spunem că suntem români. Cine va începe primul să fie un exemplu?

Ovidiu Predescu
Senior-editor

LIBERTATEA DE EXPRIMARE SUB FORMA DIVERSITĂȚII ȘI CONFRUNTĂRII DE OPINII

O armă puternică, poate cea mai puternică, de apărare a drepturilor și a libertăților omului împotriva oricăror manifestări antidemocratice este libertatea de exprimare.

Democrația și statul de drept nu pot fi imaginate fără satisfacerea uneia dintre cele mai semnificative nevoi ale omului – în calitatea sa de ființă socială – necesitate care rezidă, pe de o parte, în primirea de idei și informații, iar, pe de altă parte, în a difuza în orice formă propriile idei și concepții.

Articolul 11 din Declarația franceză a drepturilor omului și cetățeanului din 1789 prevede că această libertate este unul dintre drepturile cele mai prețioase ale omului¹.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO sau Curtea de la Strasbourg) a statuat în jurisprudența sa că „libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale [ale unei societăți democratice], una dintre condițiile primordiale ale progresului său și de prosperitate a fiecăruia”².

Cât privește conținutul libertății de exprimare, conform prevederilor art. 10 din Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare Convenția europeană), care își au sursa în art. 19 din Declarația universală a drepturilor omului, dreptul la libertatea de exprimare conține două elemente principale: *libertatea de opinie* și *libertatea de informare* (desigur, este vorba atât de libertatea de a primi informații sau idei în mod liber și din diverse surse, cât și de a le difuza, fără nicio ingerință din partea autorităților publice și fără a ține seama de frontiere)³. La rândul ei, CEDO

a relevat că dreptul la libertatea de exprimare, sub aspectul conținutului său, înglobează *dreptul de a avea și de a-și exprima opinia*, dar și *dreptul la informare*, o societate democratică fiind înfățișată prin „pluralism, toleranță și spirit de deschidere”. Prin urmare, este relevant faptul că, în interpretarea Curții de la Strasbourg, nu sunt ocrotite doar acele opinii sau informații primite „favorabil sau cu indiferență, ci și acelea care pot să ofenseze sau să șocheze autoritățile statului sau o parte a populației”⁴.

Mai mult, nu trebuie să neglijăm foarte puternica legătură dintre libertatea de opinie și libertatea de exprimare, deoarece aceasta din urmă, cel mai adesea, are în vedere o opinie pe care omul și-a făcut-o anterior. Prin urmare, dacă libertatea de opinie nu poate fi limitată întrucât o opinie formată, dar rămasă în gândirea autorului ei, nu poate leza o anumită valoare ori o anumită persoană, exprimarea opiniei poate forma obiectul unei limitări fie și numai dacă ne raportăm la respectarea drepturilor altor subiecte de drept, „dar fără a se aduce atingere respectului convingerilor care constituie punctul central al libertății de gândire”⁵.

De asemenea, se impune a mai releva că, în timp ce libertatea de exprimare poate fi considerată ca o facultate de a vorbi liber, libertatea de a comunica – element al acesteia – presupune existența unui intermediar, a unui mijlocitor (de pildă, mass-media) între individul care se exprimă, care formulează o opinie, și destinatar. Totuși, adesea cele două noțiuni sunt utilizate fără a se face o diferențiere între ele⁶.

Este necesar a preciza și faptul că exercițiul libertății de exprimare presupune anumite limitări (restricții), și anume: „îndatoriri și responsabilități” (N.B.: dintre toate drepturile și libertățile garantate

¹ *Dictionnaire des Droits de l'Homme*, sous la direction de Joël Adriantsimbazovina, Hélène Gaudin, Jean-Pierre Marguénaud, Stéphane Rials, Frédéric Sudre, PUF, Paris, 2008, p. 628.

² CEDO, 7 decembrie 1976, *Handyside contra Regatul Unit*, în V. Barbé, *L'essentiel du Droit des libertés fondamentales*, 8e éd., Guallino, 2017, p. 131.

³ O. Predescu, *Convenția europeană a drepturilor omului și dreptul penal român*, Ed. Lumina Lex, București, 2006, pp. 193, 196-197.

⁴ *Ibidem*, p. 193, inclusiv nota de subsol nr. 381.

⁵ *Ibidem*, p. 195, inclusiv nota de subsol nr. 388.

⁶ V. Barbé, *op. cit.*, pp. 131, 136.

de Convenția europeană, numai cu privire la libertatea de exprimare normele convenționale dispun că exercitarea ei comportă îndatoriri și responsabilități); supunerea la unele „formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni din partea statului; însă, aceste ingerințe din partea statului trebuie să îndeplinească anumite condiții (să fie prevăzute de lege, să fie necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea oridinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești)⁷.

În lumea de astăzi, democrația nu mai seamănă cu cea de la sfârșitul secolului trecut. Și ne referim, în primul rând, la modelul democrației de tip occidental, al cărui sistem de valori are ca vârf de lance drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Globalizarea pe plan economic și globalitatea din perspectivă politică sunt fenomenele care au influențat în mod semnificativ societatea omenească în primii 18 ani ai veacului al XXI-lea, mai ales prin ritmul lor accelerat și, de multe ori, imprevizibil și greu de controlat chiar și de o așa-zisă guvernanta mondială. Deopotrivă, lumea a devenit tot mai mică, dacă ne putem exprima astfel, un fel de sat global. Și aceasta întrucât internetul și *social media*, înalte tehnologii, telecomunicațiile și transporturile, dar și „viteza de circulație a datelor, banilor, oamenilor chiar”⁸ ne influențează și ne schimbă decisiv viețile, iar pentru cei mai mulți dintre oameni acest lucru este foarte greu de gestionat. Ca și pentru cei mai mulți dintre politicieni, tot mai populști, mai naționaliști ori mai radicalizați în acțiunile lor și tot mai departe de ideologiile tradiționale de dreapta sau de stânga sau de centru. Și declinul civilizației, în special al celei occidentale, s-ar putea agrava până când o decizie politică la nivel planetar mai înțeleaptă va încerca (nu știm dacă și va reuși) să facă din globalizare un proces mai democratic, fundamentat pe instituții democratice puternice și funcționale, dar și pe o conștiință democratică, care să aducă un nivel de trai corespunzător pentru tot mai mulți oameni dispuși să trăiască în demnitate pe acest pământ.

În acest context, *diversitatea de opinii* pare să fie, ca și pe vremea filosofului englez John Stuart Mill, „avantajoasă și care va continua să acționeze

astfel până când omenirea va intra într-un stadiu de dezvoltare intelectuală ce acum pare să fie la o depărtare incalculabilă”⁹.

În prezent, *diversitatea și confruntarea de opinii* devin esențiale, cu deosebire în politică, în ceea ce privește luarea celor mai adecvate decizii asupra direcției dezvoltării societății omenești, a ordinii și progresului acesteia. Este știut că în democrația reprezentativă opinia majorității rezultată din alegeri libere este cea care, la un moment dat, trebuie a fi admisă și respectată de toți membrii societății. Totuși, această opinie, fiind produsul gândirii și acțiunii omenești și întrucât omul nu este perfect, are neajunsurile sale. Prin urmare, pentru ca puterea politică într-o democrație să se exercite în limitele rațiunii și ale unei judecăți temeinice ar trebui să asculte și de *opinii opuse*. Numai în acest mod credem că în lumea de astăzi, tot mai versatilă și mai greu de înțeles pentru cei mai mulți dintre noi, s-ar putea impune gândiri, doctrine și modalități de acțiune durabile și sustenabile, decisive pentru edificarea lumii de mâine – o lume mai sigură și mai bună în care ar putea trăi urmașii noștri.

În încheiere, pentru susținerea celor de mai sus, voi apela din nou la John Stuart Mill – un clasic al teoriei libertății. În cunoscutul său eseu, intitulat *Despre libertate*, acesta arată: „(...) pentru starea mentală bună a oamenilor (...) este necesară libertatea de opinie și libertatea exprimării opiniilor (...) dacă o opinie este înăbușită, rămâne posibil ca, pe cât putem noi ști cu siguranță, acea opinie să fie adevărată. A nega acest lucru înseamnă a presupune că noi înșine suntem infailibili (...) chiar dacă opinia înăbușită ar fi greșită, ea poate să conțină, și foarte adesea conține, un dram de adevăr; și cum și opinia generală sau dominantă într-o anumită chestiune reprezintă numai rareori sau chiar niciodată întregul adevăr, numai prin confruntarea opiniilor opuse putem avea șansa de a ajunge la restul adevărului (...) chiar dacă opinia unanim admisă ar fi nu doar adevărată, ci ar cuprinde întregul adevăr, dacă nu se permite ca ea să fie contestată cu toată vigoarea și seriozitatea, cei mai mulți dintre aceia care o acceptă o vor împărtăși în felul în care sunt împărtășite prejudecățile, cu prea puțină înțelegere și sensibilitate pentru temeiurile ei raționale. Și nu numai atât”¹⁰.

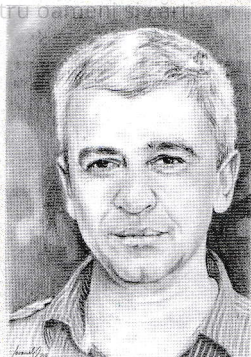
Poate că, am spune noi, nu este prea târziu să evadăm din propriile prejudecăți și să schimbăm ceea ce ar trebui schimbat în această lume – exprimându-ne opiniile, fie ele minoritare ori chiar eronate.

⁹ J.S. Mill, *Despre libertate*, Ed. Humanitas, București, 2017, p. 70.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 79-80.

⁷ *Convenția europeană a drepturilor omului*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 11.

⁸ I. Chifu, *Guvernanta globală: cine face regulile renașterii lumii de mâine?*, articol disponibil la adresa <https://adevarul.ro>, accesat la data de 9 octombrie 2018.

„PROȘTII”

Claudiu Pamuc
Director editorial

Mi-am spus dintotdeauna că patria mea este locul acela unde mă simt iubit, unde știu că sunt acasă. Și cum azi mă întreb tot mai des dacă noi, românii, mai suntem „acasă” în România, îmi caut un răspuns convenabil, în vremurile schimbătoare pe care le trăim: îmi spun că patria este acolo unde încă se mai cinstește limba română, iar casa mea este locul în care oamenii respiră în limba română. Chiar dacă această casă, din lemn și lut, plămădită în vechime, „când se luau de gât lupii cu mieii de se sărutau, înfrățindu-se”, ca-n poveștile lui Ispirescu, reparată, secole, de mâini oboseite de țărani fără de chip, este astăzi îngrămădită de turnurile de sticlă ale globalizării.

Anul acesta, probabil ca un reflex inconștient de apărare la globalizare, ni s-a amintit într-o zi „la TV” că trăim „un moment unic”: Centenarul Marii Uniri.

Dincolo de discursurile populiste, goarne sparte de alamă, Centenarul era acea scânteie de care poporul român chiar avea nevoie acum, era acel miracol care ar fi trebuit să ne apropie, să ne bucure, să ne facă mândri de trecutul nostru, poate chiar să ne unească într-un viitor mai bun.

Cu dezamăgire aveam să constat că și în această lucrare am pornit în stilul nostru imberb, superficial, simplificând irațional totul. Și am gândit mai întâi că sunt doar greșeli, întâmplare din iubire de țară, care pot fi iertate și de Dumnezeu.

Am îndrăznit cu „România 100. Sărbătorim împreună!”, fără a spune, în modestia noastră de țărani coborâți din cer, ce sărbătorim împreună.

Apoi am mai făcut un pas în orb cu „100 de ani de România”.

De ce 100 de ani, și nu 1000 de ani sau 2000 de ani sau 7000 de ani de România?

Pentru o generație care vorbește „romgleza” și care își „ia lumină” din muzica de mahala, indiferent de numărul diplomelor înșirate în CV, care așteaptă să împlinescă „op’șpe” ani ca să poată să plece „afară, la combinații”, sau să meargă la „faculta”, doar pentru că i-a promis cineva un post de stat în fund „la stat”, pentru ei istoria e doar o materie inutilă din orarul școlar, la care nu prea ajungeau, fie că era prea devreme, fie că profu’ era un „hater” demodat.

Pentru ei, România are 100 de ani.

Și asta pentru că unii, în ignoranța și superficialitatea lor, confundă actul de unire al unui popor cu actul de naștere al acelui popor.

Ce dacă marele Iorga ne avertiza că: „Un popor care nu își cunoaște istoria este ca un copil care nu își cunoaște părinții.” Unii ne vor cu obstinație orfanii Europei, pe termen lung, iar noi le facem inconștienți jocul.

Și dacă mă întrebam ce ar mai fi putut urma, ca să fie aruncat în derizoriu și acest moment istoric unic, pentru care Guvernul a cheltuit câteva zeci de milioane de euro, am aflat într-o zi, tot de la TV, dintr-o reclamă: „Cum serbăm noi Centenarul, dacă nu-ncingând grătarul?”

Și într-altă zi a apărut și fleica de carne pe grătar.

Era o bucată de carne însângărată, care avea chiar conturul României. Am văzut-o pe afișul unui spectacol de teatru: „Mihai Viteazul”, care se juca la Tîrgu Mureș. Autorul scenariului este un român de etnie maghiară.

România, o bucată de carne însângărată. Așa suntem văzuți de secole de cei care stau în jurul grătarului și așteaptă hulpavi sfârșitul acestui popor.

Și Mihai Viteazu a fost pentru ei tot o bucată de carne însângărată. Așa a și sfârșit, doar pentru că a avut îndrăzneala de a-i uni pe români cu 300 de ani înainte de Marea Unire.

„Domn al Munteniei, Ardealului și a toată țara Moldovei” era prezentat într-un document din 6 iulie 1600. A fost trădat de ai lui și apoi asasinat de oamenii generalului Gheorghe Basta. Nu înainte de a construi în viitoarea cetate a Marii Unirii, Alba Iulia, o biserică ortodoxă. Intuiție, geniu, joc al destinului, mâna lui Dumnezeu... Mihai Viteazu știa că unirea sa va dăinui.

Dureros, dar adevărat, România a fost mereu o bucată de carne însângărată. Și la 1600, și la 1900. Și azi.

Când văd toate ce se întâmplă azi, înclin să cred că suntem chiar împinși să ratăm momentul Centenarului.

La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, printr-un act politic și de voință excepțional, se desăvârșea Marea

Unire, după care poporul român tânjise secole.

Marea Unire se întâmplase la Alba Iulia, precum scria în Biblie: „Iată acum cât este de bine și cât e de frumos a locui frații în unire!”

Oare azi mai avem puterea să înțelegem că **Marea Unire** a fost un semn de iubire de la Dumnezeu pentru noi, românii, popor creștin, care secole de-a rândul am apărat Europa de păgâni, fără a cere nimic în schimb?

Marea Unire nu s-a făcut încingând grătare, ci cu sacrificii umane enorme, cu aproape 400.000 de români morți doar în Primul Război Mondial. Și mulți alții înainte și după.

Cimitire neștiute de eroi români zac și azi sub câmpuri de grâu. Și doar macii ce le înroșesc vara îndrăznesc să vorbească pe muștește despre această jertfa continuă a poporului român.

Români nu sunt aici de 100 de ani.

Erau aici și la 1877, când declarau România stat suveran și independent, și pe 24 ianuarie 1862, când proclamau unirea Moldovei cu Țara Românească. Pe români i-a întâlnit și eruditul Martinus Szent-Ivany în 1699, care îi va cita în lucrările sale: „Sie noi sentem Rumeni” și „Noi sentem di sange Rumena”.

Și tot pe români i-a întâlnit și cărturarul Francesco della Valle, care scria, în 1532, că românii „se denumesc romani în limba lor” și nota chiar și o scurtă expresie românească: „Sti rominest?”

Românii aveau o țară a lor și la 1521: Căra rumunăskü (Țeara Rumânească), după cum se vorbește și în Scrisoarea lui Neacșu.

Românii locuiau Țara Făgărașului și la 1222, țară care era pomenită în scrierile vremii ca „Țara Românilor”.

Și tot despre români, urmașii dacilor și „Romania” se vorbește și în scrisoarea lui Auxențiu de Durostorum în jurul anului 383.

Poporul acesta trebuie să știe că România nu are 100 de ani, nici 400 și nici 1000 de ani. Noi suntem cei dintâi așezați aici, suntem făuritori de lume și de Europă, și de vom fi deștepți până la capăt, vom pleca cei din urmă.

„Fraților, nu fiți copii la minte; ci la răutate fiți copii, iar la minte fiți oameni mari”, suntem îndemnați în Corinteni, noi, popor creștin.

Niciodată și niciunde nu ne-a cerut Bunul Dumnezeu să fim proști ori ignoranți. Domnul ne cheamă doar să fim buni, blânzi, cinstiți, smeriți, dar nu proști, căci prostia este un păcat.

Români, fiți deștepți! Cât nu e prea târziu!

museum

since 1999

fine dining

Open: 12:00 - 23:30 • 15, Doctor Jean Clujet St., Bucharest • Ph.: 021 411 9128 • www.museumrestaurant.ro